

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kansallisen kaupunkistrategian esittely

Olli Voutilainen, TEM
30.10.2020, MAL-verkosto

Yhdessä vahvemmat

valtio ja kaupungit kestäväää
tulevaisuutta luomassa

Kaupungit ja valtio ovat yhdessä ...

...ilmastoviisaan
kestävän kehityksen
edelläkävijöitä meillä ja
maailmalla.

...vauhdittamassa koko
maan hyvinvointia,
osaamista ja uutta
kasvua muuttuvassa
maailmassa.

...tunnistamassa
kaupunkien erilaiset
roolit ja haasteet sekä
vahvistamassa
kumppanuutta.

Kumppanuus tarkoittaa...

Tasavertaisuutta ja luottamusta

Yhteistä keskustelua ja kehittämistä

Suuntaa kohti yhteistä päämäärää ja vaikuttavuutta, jonka eteen käytämme resursseja, aikaa ja osaamista

Yhteisen tilannekuvan ylläpitoa

Lisäarvoa kummallekin osapuolelle

Sisällölliset painopisteet

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

**Hyvinvointia
jokaiselle**

**Toimivat
yhteydet**

**Elinvoimainen
kaupunki**

**Ilmastoviisas
kaupunki**

Elinvoimainen kaupunki

- Kaupungit toimivat luontevasti osaamisen ja tutkimuksen sekä innovaatio- ja yritystoiminnan alustoina
- Palvelujen tuottamisen tavat ja yhteistyörakenteet tukevat osaamista ja työllisyyttä

Hyvinvointia jokaiselle

- Hyvinvoinnin edellytykset siirtyvät ja paranevat sukupolvelta toiselle
- Peruspalvelut muotoillaan kaupunkilaisten hyvinvointi edellä

Toimivat yhteydet

- Ihmiset ja tavarat liikkuvat sujuvasti ja kestävästi
- Täysimittainen digi- ja dataloikka onnistuu toimivilla tietoliikenneyhteyksillä ja rajapinnoilla
- Kaupunkien välinen ja kaupunkien sisäinen saavutettavuus ovat koko Suomen menestyksen tekijöitä

Ilmastoviisas kaupunki

- Kaupungissa on hyvä liikkua kestävästi
- Kaupungit lämpiävät uusiutuvalla energialla ja tuottavat uusiutuvaa sähköä monin eri tavoin
- Jokainen kaupunki on monimuotoinen luontokaupunki

Toimeenpano-osio

Kaupunkipolitiikan vahvistaminen ja kumppanuuden kehittäminen

- Kaupunkipolitiikan kumppanuuden toimintamalli
- Kuntapolitiikan suuntaviivojen valmistelu
- Kaupunkitieto vahvemmaksiksi ja kattavammaksi
- Kaupunkipolitiikan näkyvyyden lisääminen

Elinvoimainen kaupunki 1/2

Suomen kestävän kasvun ohjelmaa (EU:n elpymis- ja palautumistukiväline) hyödynnetään kaupunkikehittämisessä ja sillä tähdätään vihreään kasvuun sekä vauhditetaan siirtymää kohti hiilineutraalia kiertotalousyhteiskuntaa. Vahvistetaan kaupunkien ja valtion yhteistyötä sekä kaupunkien asiantuntemuksen hyödyntämistä EU:n elpymisvarojen ja muiden EU-rahoitusvälineiden valmistelussa ja käyttöönotossa. Suuntaamalla rahoitusta kaupunkien strategisten tavoitteiden ja elpymissuunnitelman tavoitteiden mukaisesti saadaan aikaan vaikuttavuutta ja kestävä kasvua. Uudistetaan toimintatapoja siten, että rahoitus tukee innovaatio- ja kokeilu ympäristöjä sekä aidosti edistää investointeja, palvelee yritysten konkreettisia tarpeita ja edistää yritysten kansainvälistä kilpailukykyä.

Ekosysteemisopimusten toimeenpano toteutetaan tasavertaisessa kumppanuudessa kaupunkien kanssa. Sopimuksien käynnistämiseen ja toimeenpanoon varataan riittävät resurssit. Sopimuksilla kehitetään innovaatiotoiminnan ekosysteemejä, vahvistetaan osaamiskärkeä sekä lisätään tutkimus- kehitys- ja innovaatiotoiminnan (TKI-toiminnan) vaikuttavuutta. Samalla kootaan tutkimusta ja sitä hyödyntäviä verkostoja isommiksi osaamiskeskittymiksi. Yhteisenä tavoitteena on saada sopimuksista entistä toimivampia kaupunkikehittämisen instrumentteja. Sopimuksien toteutumista seurataan ja vaikuttavuutta arvioidaan sopimuksellisuuden kehittämiseksi.

Käynnistetään alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman -tukemisen määrärahasta **teemaverkostohaku**, jossa hankkeet ovat esimerkiksi kaupunkityyppiin perustuvia. Hankkeissa otetaan huomioon kaupunkistrategiassa tunnistettu kaupunkien erilaisuus ja erilaistuminen.

Työllisyyden palvelurakenteiden uudistamisessa edetään kohti kaupunkien vahvistuvaa roolia työllisyyspalveluiden järjestäjinä. Valmistelu tehdään tasavertaisessa kumppanuudessa yhdessä kaupunkien kanssa.

Elinvoimainen kaupunki 2/2

Kaupunkien merkitys ja rooli tunnistetaan keskeisissä elinvoimaa vahvistavissa prosesseissa, kuten **TKI – tiekartan, luovan talouden tiekartan ja kasvustrategian** valmistelussa. Osaamis- ja koulutustason nosto ja kansainvälisen tason houkuttelevien TKI- ja luovan talouden keskittymien rakentaminen on keskeisellä sijalla kaupunkien elinvoiman varmistamisessa.

Osaavan työvoiman saatavuuden kehittämiseksi nopeutetaan kansainvälisten osaajien lupaprosesseja ja kaupungit ja valtio panostavat yhteistyöhön kansainvälisten osaajien houkuttelemiseksi ja pitämiseksi edistämällä ja jatkokehittämällä mm. Talent boost –ohjelmaa sen hyväksi koettujen toimintatapojen (mm. Talent Hubit) systematisoimiseksi sekä jatkon turvaamiseksi. Saatavuutta vahvistetaan myös jatkuvan oppimisen uudistuksella ja palvelumallilla sekä korkeakoulutuksen saavutettavuuden parantamisella, joiden osalta kaupungit, koulutuksenjärjestäjät ja valtio muodostavat yhteistä tilannekuvaa ja arvioivat tarvittavia toimenpiteitä.

Valtio ja kaupungit osallistuvat kansallinen tekoäly ohjelma **AuroraAI 2020-2022** toteuttamiseen.

Kansallisella hankintastrategialla lisätään **julkisten hankintojen** ekologista, sosiaalista ja taloudellista vaikuttavuutta ja turvataan Kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen verkostomaisen osaamiskeskus KEINO:n jatkuvuus. Varataan osaamiskeskuksen monimuotoiselle toiminnalle riittävät, resurssit ja kiinnitetään toimissa erityistä huomiota suurten kaupunkien haasteisiin.

Hyvinvointia kaikille 1/2

Käynnistetään **Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030 –periaatepäätöksen** mukainen työ hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden tiedolla johtamisen ja tietopohjan vahvistamiseksi. Työn tavoitteena on löytää ratkaisuja asian edistämiseksi kaupunkien ja valtion yhteistyössä. Työ käynnistyy yhteisellä kumppanuustyöpajalla loppuvuodesta 2020.

Vahvistetaan **Kestävä kaupunki -ohjelmaa** keskeisenä ympäristöllisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävää kaupunkikehitystä tukevana instrumenttina, turvaten ohjelman riittävät resurssit ja kiinnittäen erityistä huomiota suurten kaupunkien kestävyysaasteisiin. Ohjelmalle perustetaan ohjausryhmä, jossa valtion ja kaupunkien edustajat suuntaavat yhdessä ohjelman tavoitteita ja toimia.

Valtio ja kaupungit tekevät **yhteistyötä YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden** (SDG:t) toteuttamisessa. Valtio tukee kaupunkia SDG-tavoitteiden paikallisessa toimeenpanossa (lokalisaatio) ja kannustaa kaupunkia kestävän kehityksen sitoumusten antamisessa.

Muodostetaan valtion ja kaupunkien yhteinen ymmärrys ja sen pohjalta tavoitteet **segregaation torjumisesta poikkisektorialisena ja pitkäjänteisenä työnä**. Tunnistetaan eri toimialojen, esimerkiksi koulutus- ja sivistyspalveluiden, sosiaali- ja terveyspalveluiden ja työllisyyspalveluiden rooli segregaatiossa. Tuetaan kaupunkien lähiöiden kehittämissuunnitelmia lähiöohjelmalla. Turvataan Asuinalueiden kehittämisen/Lähiöohjelman jatkuvuus ja resurssit. **Huomioidaan kaupunkien erityiset tehtävät segregaatiossa kuntapolitiikkaa eriyttäessä suurten kaupunkien tarpeisiin.**

Hyvinvointia kaikille 2/2

Arkkitehtuuripoliittisen ohjelman toimenpiteitä hyödyntämällä ratkaistaan kaupunkien rakennettuun ympäristöön liittyviä yhteiskunnallisia haasteita ja vahvistetaan mm. ympäristön laatua, sosiaalista osallisuutta, yhdenvertaisuutta sekä terveyttä ja hyvinvointia. Hyvä suunnittelu on yhteydessä myös ympäristön ekologiseen kestävyYTEEN.

Paikallisen turvallisuussuunnittelun kehittäminen. Kehitetään turvallisuussuunnittelun tietopohjaa, toimintatapoja sekä vaikuttavuutta ottamalla huomioon sekä hyvinvoinnin ja terveyden että varautumisen näkökulmat ja kaupunkien erityispiirteet.

Kytetään **asukkaiden elintapoja ja hyvinvointia tukevia toimintamalleja ja palveluita** kaupunkien monialaisiin palveluketjuihin. Tuetaan kaupunkien veturirooli tunnistaen esimerkiksi kulttuuripalveluiden ja kulttuuriorganisaatioiden sekä muiden hyvinvointia edistävien palveluiden yhteistyötä, jotta asukkaiden hyvinvointi vahvistuisi. Kaupunkien kulttuuriympäristöä hoidetaan hyvin ja muutokset toteutetaan hallitusti ominaispiirteet säilyttäen.

Toimivat yhteydet 1/2

Valtakunnallisella liikennejärjestelmäsuunnitelmalla (VLJS) edistetään Suomen kansainvälistä saavutettavuutta, alueiden ja kaupunkien välistä ja alueiden sisäistä saavutettavuutta sekä matkojen ja kuljetusten palvelutasoa kumppanuudessa kaupunkien kanssa. VLJS-työssä tarkastellaan liikennejärjestelmää kokonaisuutena, ja se koskee kaikkia liikennemuotoja mukaan lukien raide-, lento- ja meriliikenne. Tässä yhteydessä käsitellään myös maakuntien lentokenttien tilannetta sekä kansallisten että kansainvälisten yhteyksien näkökulmasta.

Liikenteen ja logistiikan digitalisaatiota ja automaatiota edistetään yhteistyössä kaupunkien kanssa: Liikennemarkkinafoorumi käsittelee liikenteen palvelumarkkinan kehitystä yhteistyössä alan palveluntarjoajien, kaupunkien ja muiden sidosryhmien kanssa; Liikennealan kasvuohjelmassa edistetään kaupunkien liikenteen digitalisaatiokehitystä.

Tuetaan isompien kaupunkiseutujen kuntien sekä kuntien ja valtion välistä yhteistyötä yhdyskuntarakenteen ohjauksessa, maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittamisessa, sekä parannetaan kaupunkiseutujen toimivuutta ja kestävyyttä **MAL-sopimuksilla**. MAL-sopimusten toimeenpanoon varataan riittävät resurssit. MAL-sopimusmenettelyistä teetetään arvio, jossa arvioidaan menettelyä kattavasti, ja menettelyä kehitetään sen pohjalta entistä toimivammaksi. Kehitetään myös seurantaa ja vaikuttavuuden arviointia.

Kaupunkiseutujen välisen saavutettavuuden parantamiseksi perustetaan Turun tunnin juna – ja Suomi-**rata-hankeyhtiöt**. Itäisen suunnan raideyhteyden hankeyhtiöneuvotteluja jatketaan Lentorata-Porvoo-Kouvola – linjauksen pohjalta.

Toimivat yhteydet 2/2

Matka- ja kuljetusketjujen toimivuuden parantamisessa yhteistyöllä luodaan edellytyksiä digi-ilmailulle ja muulle uudelle teknologialle ja sitä hyödyntäville palveluille.

Kaupungit edistävät **kävelyä ja pyöräilyä**, valtio tukee tätä tavoitetta avustuksin ja esim. valtakunnallisen kävelyn ja pyöräliikenteen foorumin myötä.

Asemanseudut ovat kaupunkien käyntikortteja. Kaupunkien asemanseutuja tiivistetään ja niiden laatua ja toiminnallisuutta parannetaan. Kehittämistä viedään eteenpäin pitkäjänteisesti pitämällä yllä säännöllinen vuoropuhelu yhtäältä valtion maanomistajien kesken (mm. kiinteistöstrategian yhteydessä) sekä valtion ja kaupunkien kesken (mm. valtion ja kaupunkien yhteisissä verkostoissa).

Kaupunkien joukkoliikenteen ja kaupunkien välisen joukkoliikenteen edellytysten turvaamiseen ja pidemmän aikavälin rooliin osana kestävästä liikkumisesta kiinnitetään erityistä huomiota.

Valtio ja kaupungit nostavat Suomen tietoliikenneverkkojen kärkimaaksi **”Digitaalisen infrastruktuurin strategian”** toimenpiteiden mukaisesti. Strategian tavoitteena on, että Suomi on maailman kärkijoukoissa seuraavan sukupolven mobiiliverkkojen kehittäjänä ja käyttäjänä. Strategiassa määritellään tavoitteet Suomen digitaalisen infrastruktuurin kehittämiseksi vuodeksi 2025 sekä keinot tavoitteen saavuttamiseksi. Ne koskevat langattomien yhteyksien edistämisen lisäksi myös kiinteiden yhteyksien rakentamista, joita ilman myös mobiilien tietoliikenneyhteyksien hyödyt jäävät saamatta. Kiinteä tietoliikenneinfra on oleellinen osa kaupunkien toimintaympäristöä ja merkittävä vetovoimatekijä.

Ilmastoviisas kaupunki 1/2

Selvitetään alustavasti mahdollisuuksia erityisen ilmastokiritysinstrumentin käyttöönotolle. Selvitetään esim. **Green Deal** -toimintamallin mahdollisuuksia kirittää kaupunkeja ilmastotoimissa ja ilmastotavoitteisiin pääsemisessä.

Vauhditetaan ja tuetaan kuntien ilmastotyötä **Kuntien ilmastoratkaisut –ohjelmalla**. Varataan ohjelmalle riittävät resurssit ja kiinnitetään erityistä huomiota suurten kaupunkien ilmastohaasteisiin. Tuetaan kaupunkiverkostojen HINKU ja FISU toimintaedellytyksiä.

Mahdollistetaan syksyllä 2020 valmistuvan **fossiilittoman liikenteen tiekartan konkreettisia** toimia liikenteen päästöjen puolittamiseksi vuoteen 2030 mennessä. Tiekartan kaupunkispesifejä toimia toteutetaan kumppanuudessa kaupunkien kanssa.

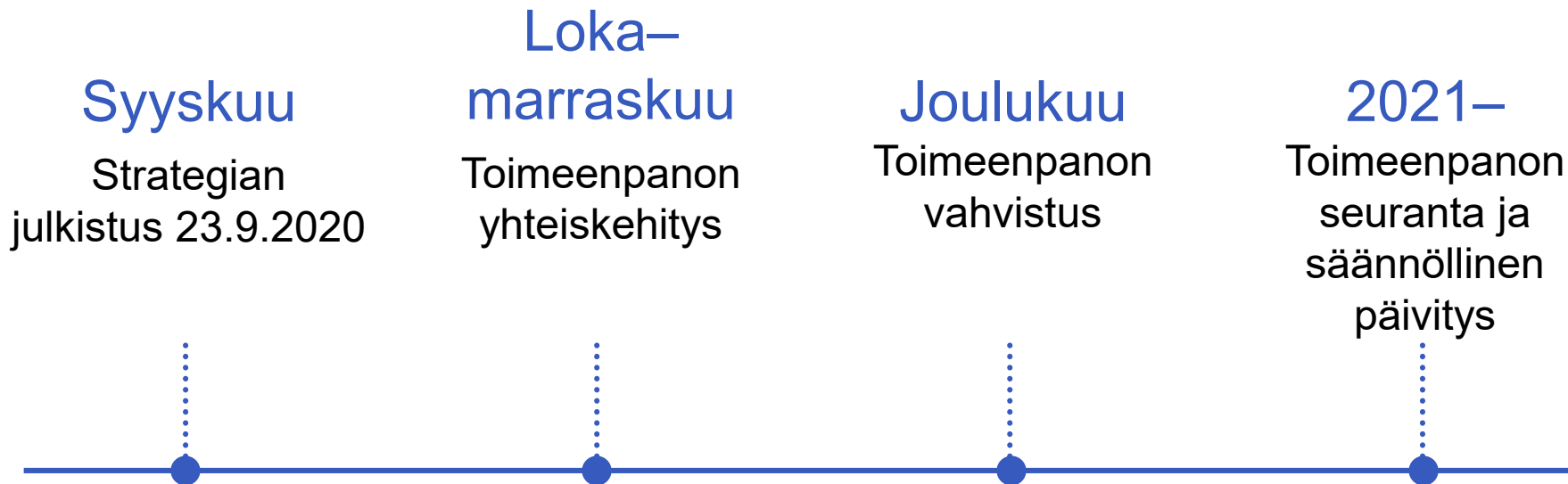
Kiritetään kaupunkeja luomaan viihtyisiä, luonnon ekosysteemejä ja monimuotoisuutta ylläpitäviä, luontopohjaisia palveluja tuottavia ja hiilinieluinakin palvelevia, kaupunkiympäristöihin integroituja viherrakenteita, lähiluontoa ja viheralueita. Myönnetään avustusta kunnille **lähivirkistysalueiden** sekä **kansallisten kaupunkipuistojen** kunnostamiseen ja kehittämiseen. Laaditaan kansallinen virkistyskäyttöstrategia yhteistyössä kaupunkien kanssa. Laajennetaan **kansallista kaupunkipuistoverkosto**a. Tuetaan verkostomaista oppimista ja tietojen jakamista perustamalla **Luontokunta –verkosto**.

Ilmastoviisas kaupunki 2/2

Kiritetään kaupunkeja luomaan hiilineutraalia kiertotaloutta tukevia ratkaisuja, ottamaan kiertotalouden tavoitteet osaksi päätöksentekoa, yhdyskuntasuunnittelua, investointeja ja hankintoja, sekä vauhdittamaan alueellisten kiertotalousekosysteemien toiminnan kehittymistä **Kiertotalouden edistämisohjelman** avulla. Varataan ohjelmalle riittävät resurssit ja kiinnitetään erityistä huomiota suurten kaupunkien haasteisiin.

Edistetään eri toimijoiden kanssa laadittavan **valtakunnallisen alue- ja yhdyskuntarakenteen tilanne- ja kehityskuvan** laatimista. Tavoitteena on luoda alue- ja yhdyskuntarakenteen jatkuvaan seurantaan ja ennakointiin jatkuvasti ajan tasalla oleva tietojohtamisen väline, jolla voidaan varautua alue- ja yhdyskuntarakenteen mahdollisiin tulevaisuuden kehityskulkuihin lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.

Strategian toimeenpano

Kiitos

#kaupunkistrategia2020

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET